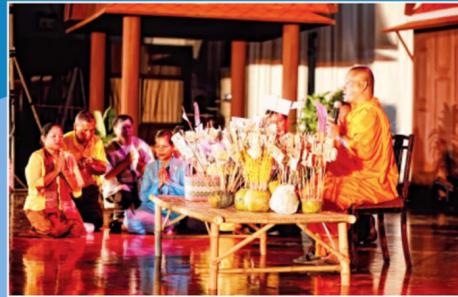

แนวทางการจัดตั้งและการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน

ในการจัดตั้งสวัสดิการชุมชน ชุมชนท้องถิ่นในระดับตำบลหรือเขตเทศบาลที่สนใจและมีความพร้อม สามารถดำเนินการได้เอง เรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากการประชุมแกนนำที่สนใจ วางแผนการจัดตั้ง ประชุมสมาชิกที่สนใจ ทำความเข้าใจหลักการ เป้าหมาย กำหนดหลักเกณฑ์ร่วมกัน และดำเนินการได้เลย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งอาจครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาสมาชิกให้เข้าใจเป้าหมาย หลักการสำคัญของสวัสดิการชุมชน รวมถึงการสร้างวินัยการออม
2. การขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมกลุ่มคนและพื้นที่
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการของกลุ่มให้มีธรรมาภิบาลที่ทุกฝ่ายยอมรับ

4. มีระบบการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส
5. มีแผนพัฒนากลุ่มและตัวชี้วัดความสำเร็จ
6. เชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนกับงานพัฒนาด้านอื่นๆ ของชุมชน เช่น องค์การการเงินชุมชน
7. สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. ร่วมมือกับองค์กรสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ในพื้นที่
9. จัดกระบวนการเรียนรู้ จัดการความรู้ เกี่ยวกับการบริหารสวัสดิการชุมชน

หลักเกณฑ์การสนับสนุนจากโครงการ

รัฐบาลมีนโยบายการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ภาคประชาชนเป็นผู้ริเริ่ม เป็นเจ้าของ และดำเนินการด้วยตนเองจนมีคุณภาพระดับหนึ่งก่อน รัฐจึงจะให้การสนับสนุนด้านการเงิน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

การสนับสนุนงบประมาณให้กองทุนที่จัดตั้งสวัสดิการชุมชนก่อนการดำเนินโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นกองทุนระดับตำบลหรือเขตเทศบาลที่มีการจัดตั้งและดำเนินการสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า 1 ปี และได้รับการรับรองจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

2. สมาชิกและผู้รับประโยชน์มีความหลากหลายครอบคลุมกลุ่มคน รวมถึงเยาวชน คนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และสมาชิก กระจายพื้นที่ในตำบล / ท้องถิ่น มีหมู่บ้าน / ชุมชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน / ชุมชนทั้งหมดในตำบล / ท้องถิ่น
3. มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิก และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. มีระบบการบริหารกองทุนที่ดี มีความชัดเจน ทั้งคณะกรรมการ สมาชิก ข้อมูล ระเบียบหลักเกณฑ์ของกองทุนระบบบัญชีการเงิน แผนการพัฒนางาน การติดตามประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ
5. มีการจัดสวัสดิการชุมชนพื้นฐานไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง เช่น เกิด เจ็บ แก่ การศึกษา อาชีพ ที่ดูแลสมาชิกและคนในชุมชน และเชื่อมโยงสวัสดิการกับงานพัฒนาอื่นๆ ในชุมชน เช่น องค์การการเงินชุมชน

เมื่อกองทุนสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพดังกล่าว โครงการจะสมทบงบกองทุนให้เท่ากับจำนวนเงินออมสมทบเพื่อสวัสดิการของสมาชิกรวมกันในรอบ 1 ปี (นับ ณ วันที่ 30 กันยายน 2552) แต่ไม่เกิน 365 บาทต่อคน

การสนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งใหม่และได้รับการสมทบเงินจากรัฐครั้งแรก มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1. เป็นกองทุนระดับตำบลหรือเขตเทศบาลที่มีการจัดตั้งและดำเนินการสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า 1 ปี และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด / กรุงเทพมหานคร
2. มีสมาชิกไม่ต่ำกว่า 100 คน ครอบคลุมกลุ่มคน รวมถึงเยาวชน คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สมาชิกกระจายพื้นที่ในตำบล และมีหมู่บ้าน / ชุมชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้าน / ชุมชนทั้งหมดในตำบล / ท้องถิ่น

และคุณสมบัติอื่นเหมือนกับกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว เมื่อกองทุนสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพตามที่กำหนด โครงการจะสมทบงบให้เท่ากับจำนวนเงินออมสมทบเพื่อสวัสดิการของสมาชิกรวมกัน แต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อกองทุน

สามารถติดต่อได้ที่

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 - สำนักงานใหญ่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เลขที่ 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 - 2378 - 8300 - 9 โทรสาร 0 - 2378 - 8321 E-mail : codi@codi.or.th หรือ <http://www.codi.or.th>
 - สำนักงานปฏิบัติการภาคกลางตอนบนและตะวันตก เลขที่ 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 - 2378 - 8300 - 9 ต่อ 8173 โทรสาร 0 - 2378 - 8400 E-mail : central@codi.or.th
 - สำนักงานปฏิบัติการภาคเหนือ เลขที่ 607 ถนนเจริญราษฎร์ ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 โทร. / โทรสาร 0 - 5330 - 6722 - 4 E-mail : north@codi.or.th
- สำนักงานภาค
 - สำนักงานปฏิบัติการภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก เลขที่ 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 - 2378 - 8300 - 9 ต่อ 8552 โทรสาร 0 - 2378 - 8398 E-mail : bkk@codi.or.th
 - สำนักงานปฏิบัติการภาคใต้ เลขที่ 62/17 - 18 ถนนสีแยกเอเชีย ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โทร. 074 - 611980 โทรสาร 074 - 617559 E-mail : south@codi.or.th
 - สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เลขที่ 295 หมู่ 13 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. 0 - 4324 - 1851 - 2 ต่อ 11 โทรสาร 0 - 4324 - 1851 ต่อ 12 E-mail : northeast@codi.or.th

“ชุมชนท้องถิ่นรวมพลัง สร้างสวัสดิการชุมชน”

โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”

“รัฐบาลมีความมุ่งมั่นตั้งใจว่าระบบสวัสดิการสำหรับประชาชนจะต้องเกิดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและรัฐเข้ามาเป็นหุ้นส่วน...ที่น้องทุกคนที่ได้ร่วมจัดสวัสดิการชุมชนถือว่าเป็นผู้ร่วมสร้างประวัติศาสตร์ วันนี้รัฐบาลได้มาร่วมกระบวนการสร้างประวัติศาสตร์กับพี่น้องแล้ว”

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอนสวัสดิการชุมชน 5 ภาค

สวัสดิการชุมชนคืออะไร

สวัสดิการชุมชน เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนท้องถิ่นที่ร่วมกันสร้างระบบหลักประกันความมั่นคงของชีวิตเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่นและสังคม มุ่งฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรม ตามหลักศาสนา และภูมิปัญญาของท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย

สวัสดิการชุมชน เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลที่เริ่มจากการพึ่งตนเองก่อน เป็นการช่วยเหลือที่มากกว่าเงินหรือวัตถุ แต่เน้นความสัมพันธ์ที่ดี การมีน้ำใจ การเข้าใจซึ่งกันและกัน การมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการสร้างการออมเพื่อการให้ เป็นกองทุนมากกว่ากองทุน ทุกคนต่างเป็นผู้ให้และผู้รับ เป็นการ **"ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี"** การช่วยเหลือที่เมื่อถึงผู้ทุกข์ยากและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สวัสดิการชุมชนต่างจากระบบประกันสุขภาพของรัฐที่ให้ความสำคัญและการได้รับประโยชน์ต่างเบียดเบียน

สวัสดิการชุมชนจะขับเคลื่อนได้อย่างมีพลัง สามารถบรรลุเป้าหมาย มีความมั่นคงของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ชุมชนต้องเป็นแกนหลักสร้างการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ผันพลังกับท้องถิ่น เชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับการสร้างทุนใหม่ของชุมชนซึ่งเป็นทุนเศรษฐกิจและทุนสังคม การเชื่อมโยงกับการพัฒนาอื่นๆ ของชุมชนอย่างกลมกลืน สร้างกระบวนการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม แต่มีความซื่อสัตย์และมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดเวลา

ชุมชนท้องถิ่นร่วมสร้างสวัสดิการชุมชน

สังคมไทยมีวัฒนธรรมการอยู่แบบช่วยเหลือเกื้อกูล มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่พึ่งพาในการแก้ปัญหา เป็นระบบสวัสดิการชุมชนแบบธรรมชาติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเกื้อกูล เคารพซึ่งกันและกัน ระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทของชุมชนในการดูแลกันและกันก็ลดลง

แต่หลายปีที่ผ่านมา องค์กรชุมชนได้ตระหนักถึงความมั่นคงในชีวิต จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนและพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนที่หลากหลาย เน้นให้ชุมชนหันมาพึ่งพาวัฒนธรรมประเพณีและความสัมพันธ์ ในรูปแบบของสวัสดิการแบบครบวงจร เป็นสวัสดิการแบบพึ่งตนเองที่ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างระบบ ร่วมบริหารจัดการ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นกองทุนที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่าย คือ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล เป็นระบบสวัสดิการของชุมชนเพื่อชุมชน มากกว่า 3,000 องค์กร รวมถึงการผลักดันนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน โดยมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนให้การสนับสนุน

เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2552 ขบวนการองค์กรชุมชนได้เสนอรัฐบาลให้สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งรัฐบาลได้มอบให้คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ซึ่งมีคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และคณะอนุกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีนายสมพร ใช้บางยาง รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

เป็นประธาน และผู้นำชุมชนด้านสวัสดิการชุมชน ได้พัฒนาโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชุมชน โดยการพัฒนาความเข้มแข็งสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว และส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ใหม่ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เป็นการสร้างเครือข่าย **"สวัสดิการชุมชน"** สร้างทุนทางปัญญาของชุมชนและสังคม และรัฐบาลได้จัดงบประมาณสนับสนุนโครงการ 727.3 ล้านบาท

โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับให้ **"สวัสดิการชุมชน"** เป็นวาระแห่งชาติ ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนจากฐานราก เปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่จัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนได้อย่างทั่วถึง โดยรัฐบาลสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนและสมทบงบประมาณ รวมถึงพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายขึ้น เกิดการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการระบบสวัสดิการของชุมชน ท้องถิ่น และภาครัฐ

หลักการสำคัญ

1. มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดคุณภาพที่นำไปสู่ความเข้มแข็งที่ยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงการจัดการเพื่อให้บริการเป้าหมายเชิงปริมาณด้วย
2. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนทุกระดับในพื้นที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงาน
3. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม
4. ดำเนินการยกระดับและต่อยอดจากงานสวัสดิการชุมชนที่ขบวนการองค์กรชุมชนดำเนินการอยู่ และบูรณาการกับงานพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน
5. ในกระบวนการทำงานต้องสร้างการเรียนรู้และการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาสวัสดิการชุมชนทั้งในการปฏิบัติและวิชาการ

แผนงานของโครงการ

เพื่อให้นโยบายการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ นำไปสู่ความเข้มแข็งมั่นคงอย่างยั่งยืนของชุมชน จึงมีแผนการดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้
แผนงานระยะที่ 1 พ.ศ. 2553 - 2555
รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุน **"สวัสดิการชุมชน"** เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานรากทั่วประเทศ โดยพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนที่จัดตั้งแล้ว การส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนใหม่ และการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน
แผนงานระยะที่ 2 การพัฒนาระบบ **"กองทุนสวัสดิการชุมชนแห่งชาติ"**
ศึกษาวิจัยและจัดการความรู้จากการปฏิบัติงานจริง เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนและสวัสดิการสังคมของชุมชนและภาครัฐให้เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน สามารถเป็นนโยบายแห่งรัฐ สร้างหลักประกันในชีวิตให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายการดำเนินงานของโครงการ

ในปี 2553 จะพัฒนาความเข้มแข็งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่จัดตั้งแล้ว 3,100 ตำบล / เมือง ให้มีความมั่นคงในแนวทางสวัสดิการชุมชนและมีคุณภาพบริหารจัดการ สามารถดูแลสมาชิกและชุมชนได้อย่างทั่วถึง และสามารถขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนใหม่ให้ครอบคลุมพื้นที่ 2,000 ตำบล / เมืองทั่วประเทศ เกิดการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนและกลไกการสนับสนุนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด ให้เกิดการบูรณาการการบริหารจัดการ สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่ นโยบายและกฎหมาย

กลไกการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน

ระดับชาติ มีคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขยายผลให้ครอบคลุมชุมชนทั่วประเทศ

ระดับจังหวัด / กรุงเทพฯ คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด / กรุงเทพฯ เป็นประธาน ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่สนับสนุน เสริมสร้างการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพและครอบคลุมทุกตำบล จัดระบบบริหารจัดการความรู้ และการติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วม

ระดับตำบล / ท้องถิ่น เป็นกลไกสนับสนุนสวัสดิการชุมชนของประชาชนในพื้นที่จัดตั้งตนเอง ประกอบด้วย คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนตำบล ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทการจัดสวัสดิการจากกลุ่มองค์กร / สมาชิกสวัสดิการจากหมู่บ้านต่างๆ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบัน / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น วัด โรงเรียน สถานีนอนามัย ฯลฯ มีหน้าที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน จัดระบบบริหารจัดการ จัดสวัสดิการ เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานต่อสมาชิกและสาธารณะ

